

“Seyyide Zeynep’le Aşkın Secdesi ” - Ahmet Turgut

Sadık Acar

Vakfımızın Ocak ayı etkinlikleri içerisinde araştırmacı yazar Sayın Ahmet Turgut, “Seyyide Zeynep’le Aşkın Secdesi” başlıklı sunumu ile bizlerle birlikte oldu. İslam tarihi içerisinde mukaddes bir sızı olarak gönüllerde yer edinen Kerbelâ Vakası, öncesi ve sonrasında yaşananlarla birlikte, edebiyatın dili üzerinden Ahmet Turgut’un özgün anlatımında izleyenlerle bir kez daha buluşmuş oldu.

Sayın Ahmet Turgut İslam’da en büyük kırılma noktalarından biri olan Kerbelâ Vakası’nın ve sonrasında yaşananların anlatıldığı üçlemenin son kitabı olan *Aşkın Secdesi*’ni sinematografik bir anlatımla bizlere sundu. Tarihsel bir özne olarak, bir “kadının”,

Seyyide Zeynep’in, mutlak bir hakikatin peşinde, İslam coğrafyasını, tüm zorbalık ve zulme rağmen yeniden nasıl mayaladığını, bir derdin irşadıyla bir kavmin nasıl yeniden ayağa kaldırıldığını olanca gerçekliği ve hüznüyle bizlere aktardı.

Fatima-tüz Zehra’nın Muhammedî olanların annesi olduğu gibi, Seyyide Zeyneb’in de “Salihlerin”, sulh ve islahı gözeten ve yaşayanların annesi olduğunu belirten Turgut; “İnci” ve “Mercan”ı her dem yeniden doğuracak kadim bir hakikati kendi beyanında diri tutan Seyyide Zeyneb’e, bugün “İslam’ın hakikati” üzere yaşamaya çalışanların büyük bir vefayla bağlı kalmalarının öneminden bahsetti.

Prometheus...

Sedat Sarıbudak

rivayet edilir ki
insan kılığında bir cesaret
bilinmez hala nedeni
elinde bir demet ıtır çiçeği
uzanır olympia'nın vazosuna
taşar kokular
bir beşik gibi sallanır koca dağ
tanrılar gafletin uykusuna dalar

ay çocuklarını toplar sokaktan
perdeleri kapar

kâh ufkun üstünde
kâh önünde gözlerin
dans edip durmaktadır bir kıvılcım
zaman mekâna denk düştüğünde
ateş olur
bir mağaranın içinde bulur kendini
görülür insanın
ayak izleri

sarışın bir gün daha doğrulmaktadır
gecenin koyundan

dağlar kaçışır uçurumlar saklanır
nehirler yataklarından fırlar
saçını başını yolar ormanlar
tanrılar uyanmaktadır

gök kubbenin avlusundan girilir
iğnenin deliğinden çıkılır
kim diyecek ki şimdi
yok yok yok

-/-

varsan
varım
içimde kendime ilerleyen tekne
içinde içimi okşayan yüzün
aranırım bulacağımdan emin
helosia'nın mektubunu gökyüzüne
gelin etmiş
duvaklı turna
meraklanma

acemiler de erişir
menziline geç de olsa bir vaftiz
sabahı
bak
campanella'nın kırık çanları
felsefe bahçelerinde gül yapraklarını
kanatıyor
oysa üstünde eflatun pelerini sokrates
yine yalınayak
bilmezmiş gibi her yolun sonsuza
açıldığını
sırtında çarımçı romalı'yı soran da kim
dünyanın zamanını dolanıp da gelmiş
galilei
mevlana'nın dergâhında yorgunluk
atıyor
dilinde aynı nakarat
işte bağdaş kurmuş tunçtan dev bir
adam
düşüncelerine gülümseme ekliyor bir
heykeltıraş
en köşede dört at var
hala terliler ama
belli ki mahşere yeni bir sefer var
yol yol olur anılar
saçlarını tararım
bir kırlangıcın dönüşüne sorarım
burası hüznün der acılara yol var

-/-

keşifler buluşlar
fabrika bacaları sınıflar
sistemler kurumlar kurallar
bilim sanat felsefe
yükselen değerler inilen derinlikler
bir kuş uçumudur artık
vaad edilen mutluluklar
ya kuşun yuvası
kuşun yuvası bindokuzyüzkırkiki ortası
polonya ovası

kan ve ter içinde mahşerin dört atlısı
bumerang
bumerang

ters
dönen girdap
ya da
kendini yutan bir bataklığın öyküsüdür
bu

hani tanrı yuvarlanmıştı bir yamaçtan
mavi küre
hangi büyücünün elinde
ilkin sanatçılar düşüyor tabloda bir bir
işte bu da stefan zweig'tir
ah hiroşima sevgilim
biz de sinemalara gidecektik birlikte

yalın hali iyi hali
tüm hallerimle saralı bir soru işareti
gibi
ortasındayken kendimin
bir fırtına ki tık nefes
gördün mü der geçeni
-bana benziyormuş biraz-

şimdi
kimi kimden çıkarayım
kim kalsın geriye
suçlu kim

içimde kendime ilerleyen tekne
içinde içimi okşayan yüzün
aranırım bulacağımdan emin

-/-

onca yolun ortasında bir gün
bir patika bulurum
varsın derim kanasın ayaklarım
bir dağ evinin kapısını nasılsa aralarım
heyecanım sarar bedenimi
sessizliğimle süzülürüm içeri
donar kanım
karşımda prometheus
ve onun
buz tutmuş elleri

Aslolan şair olmak değil; kendini okuyan ve başkalarınınca da okunan şiir olmaktadır...

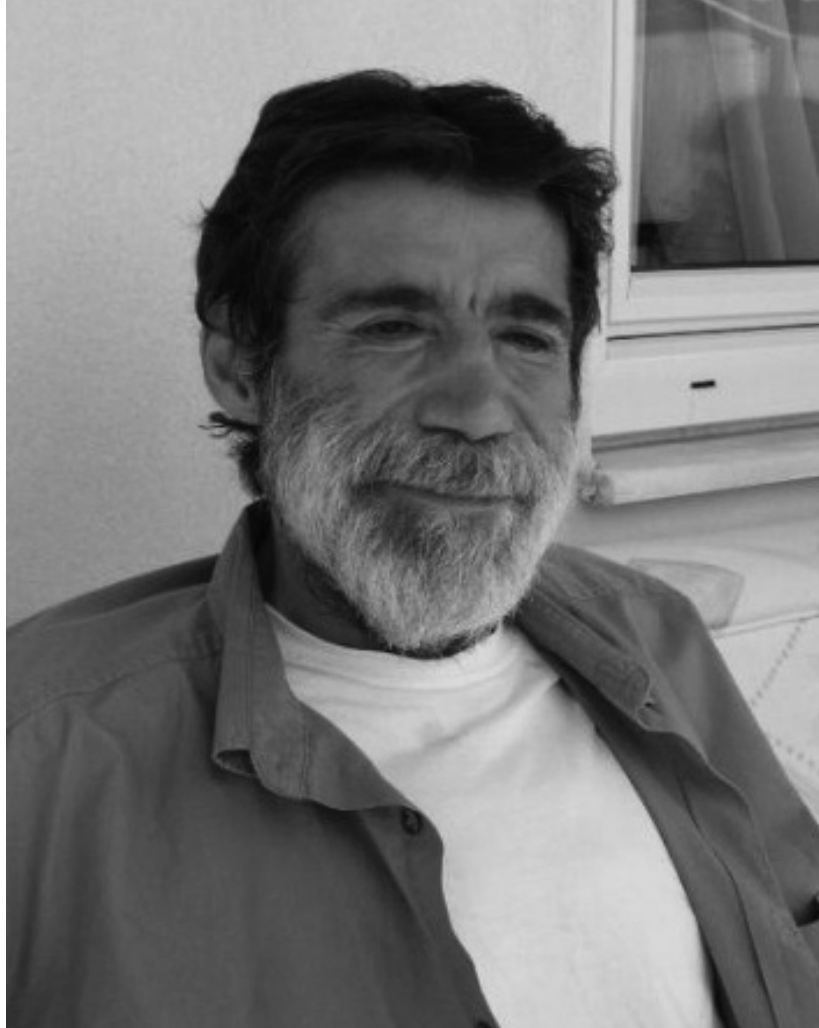
Soru: Önce şairleşme öykünüzden bahsetseniz, dilinizi şiirleştiren yolculuğun köşe taşlarını merak ediyorum...

Sedat Sarıbudak: İşim vardı, param vardı, bekârdım, etrafımda hoş kadınlar vardı, fizik olarak da hiç fena değildim, üstelik ağzım da lâf yapardı, yine de hayat sanki hiç o kadar sıkıcı olmamıştı. Kadıköy'deydim. Rakı-Roka-Balık için akşam henüz o kadar da akşam değildi. Balıkçılar Çarşısı'nın hemen yakınında bir sokakta kapısında 'Sahaf Kültür Merkezi' yazılı 3-4 katlı bir binaya sanki nedensiz giriverdim. Katlarda odalar vardı, her odada da birer küçük tabela. Roman İşçiliği, Fotoğrafçılık İşçiliği, Tiyatro İşçiliği, Şiir İşçiliği, vs. Sadece şiir işçiliğinin çizelgesine baktım, diğerlerini es geçtim. Sahi niye öyle yaptım; az çok roman okuyordum, şiirde ise Orhan Veli ve Nazım Hikmet'i bilirdim, o kadar. Bir iki kitap alıp döndüm. İki gün sonra toplantı vardı, toplantıda ünlü ve popüler iki şair konuk vardı. Şiir üzerine konuştular, eskilerin ve kendilerinin şiirlerini okudular. O gece uyuyamadım, bir şeyler yazmak geliyordu içimden. Şiir yazamayacağıma göre günlük tutma fikri fena değildi ve kolay olsa gerekti. Sonra, yazılanlara baktım. Şiirsel bir tat buldum. Ha deyince şiir yazılabilir miydi? Şiir kim, ben kim... Sahi, şiir neydi ki? Bunun yanıtını bulmam için çok zaman geçecekti.

Bir sonraki toplantıya erkenden gittim. Arka sıralarda bir yere oturdum. Bir hafta içinde geceleri bir şeyler çiziktirmiştim. Çok ama çok heyecanlıyım. Niye heyecanlıyım ki; kimseyle paylaşamazdım nasılsa. Toplantıyı açan kişi -pasör deniyordu ona-yeni arkadaşlardan kendi şiirini paylaşmak isteyen olup olmadığını sordu. Vallahi ben yapmadım Deniz; ama elim havadaydı.

Ne okudum, nasıl okudum, ne zaman okudum, niye okudum? Bir anda olup bitivermişti. O gece sabaha kadar uyuyamadım. Nasıl da alkışlamışlardı öyle. Evet, o gece sıradan bir gece değildi. Üzeri dolunay ve yıldızlarla örtünmüş bir köşe taşıydı.

Sahi, yazılanlar ne kadar şiirdi? Üstatların kitaplarını karıştırıyordum. Hadi canım, sen de... Benim yazdıklarım da şiir denir miydi? Arkadaş, dost çevremden saklıyordum; ilkin Sedat'ı da kaybettik ha, Pala Sedat'ı, Komünist Sedat'ı

demelerinden... İkinci olarak da yazılanların niteliği nedir, içinde bulunduğum hali ve yazılanları bir biçimde paylaşmalıydım. Peki, kiminle, kimlerle?

Üniversite yıllarında aynı siyasal hareket içinde tanıdığım Feylesof Mustafa vardı -Mustafa Alagöz- Onun kapısını mı çalsaydım? Çekiniyordum; çünkü fazla sert ve aynı zamanda dobraydı da. Hüsrarla dönebilirdim. Göze alabilir miydim?

Aldım yanıma tüm yazılanları ve çaldım kapısını; ne olacaksa olsun. Gece geç vakitlere kadar sohbet ettik. Hayret bir şey... Hep motive etti beni. "Devam et!" dedi. Bununla da kalmadı, kendisinin de içinde

bulduğu bir grupla ilişkiye girdim, 'Yine Hıst' sanat-edebiyat dergisi çıkartıyorlardı ayda bir. Artık her ay bir şiir veriyordum dergiye. Yıl 1996 idi ve hâlâ şiirin ne olduğunu bilmiyordum. Aslında pek okumuyordum; okumaktan çekiniyordum; çünkü herhangi bir üstadın kitabını okuyunca, benim yazdıklarım bana pek hafif geliyordu.

Yine de yazıyordum. Sonraki yılın ilk aylarıydı. Bir telefon geldi. Hemen bir Adam Sanat Dergisi almam gerektiği söylendi. Dergiyle birlikte '1996 Şiir Yılığ'ı vardı. Üstatların şiirleriyle birlikte dikkati çeken 24 şiir. F.H. Dağlarca, Can Yücel, Cemal Süreya, Hilmi Yavuz, vs. İkinci bölümde ise 24 yeni şiir arasında Sedat! Aman Yarabbi, olacak şey değil! Kitabı kapattım. Elim ayağım titriyor, ateşler içindeyim, kalbim küt küt... Bir daha baktım, ismim duruyor; bu nasıl işti Deniz, güzelim, bu nasıl işti!

Henüz şiir nedir bilmiyordum. Ve hâlâ bazı ünlü şairlerden ve onların şiirlerinden haberim yoktu. Bir yanlışlık olmasındı bu işte. Üstelik bir de bir şiirimi basmışlardı kitaba örnek olarak. O gece, üzeri kâğıt ve kalem desenli bir örtüyle örtülü yeni bir köşe taşına misafir olmuşum. Coşmuşum. Sözcüklerle yatıp yine onlarla kalkıyordum. Kendime güvenim gelmişti ve artık saklanmıyordum; değerliydim artık. Elbette bu durum egomu şişiriyordu. Yeni yeni ilişkiler kuruluyordu. Pek keyifliydim.

Soru: Tam bu noktada Anadolu Aydınlanma Vakfı ile ne zaman ve nasıl tanıştığınızı, bu tanışıklığın yaşamınızdaki etkilerini sorsam?

Sedat Sarıbudak: İki-üç yıl sonra durum farklılaşmaya başlamıştı Deniz. Yine bir sıkıntı, yine bir eksiklik ve boşluk hissetmeye başladım. İlişkiler artık tatmin etmemeye başlamıştı. İşte tam da bu dönemde yine Feylesof Mustafa devreye girdi. Yeni ve farklı bir felsefe grubundan, bir vakıftan söz ediyor ve beni oraya çağırıyordu. Felsefe mi! Aman uzak dursun. Ben yine şiirden kurduğum dünyalar içinde yaşayayım. Yaşayamadım Sevgili Deniz. Ve Mustafa'nın ısrarına teslim oldum. Saniyorum 2000'in son aylarıydı.

Her hafta şoklardaydım. Bir hafta Yasacı Musa, bir sonrakinde Sevgili İsa, daha sonra Güzel Muhammed... Ne oluyordu yahu! Bir tepeyi aşar aşmaz başka bir tepe belirliyordu. Çöldeydik sanki. Sahi nereye gidiyordu bu kervan, kible neredeydi? Kiblenin 'kendimi keşfetmek' olduğunu anlamam için hayli zaman geçecekti. Daha sonraları, Tao anlatılıyordu. Az çok bilgim vardı, Tao ve Taoculuk hakkında. Kervancıbaşı sohbetin sonunda demez mi "Tao sizsiniz!" Aman Yarabbi!

Bu Kervancıbaşı'na ısınmaya başlamıştım. Tam kavrayamadığım şeylerden bahsetse de öyle bir anlatış tarzı vardı ki, insanı ister istemez çekişiyordu kendine. Ve doğal bir mütevizlilik de sanki hediyesi...

Artık Güzel Sanatlar Fakültesi'ndeki Perşembe toplantılarına da katılmaya başlamıştım. Ve hemen her hafta benden bir şiir okumam isteniyordu. Bir Perşembe akşamı yine davet etti sahneye. Ön sıralarda öğretim görevlileri falan oturuyordu. Yanımda taşıdığım Octavio Paz'ın bir kitapçığından 8-10 dizelik bir bölüm okudum ve sahneden indim. Kervancıbaşı demez mi: "Eeee, biz bu şiirden sonra ne konuşacağız?" Al sana bir şok daha. Evet, Sevgili Deniz, evet! Burası benim ruhumun yeri.

Dolanır mı yalanı dolunay, Sevgili Deniz. Eh, o halde ben de samimi ve açık olayım. Anadolu Aydınlanma Vakfı iki önemli nedenle bağlamıştı kendine beni. İlki entelektüel ve hoş kadınlar vardı ve Kervancıbaşı da harika bir adamdı. İkinci olarak, ruhen yabancı olmamıştım ve fakat aynı zamanda da bilmediğim bir şeylerden bahsediliyordu. Daha sonraları aslında beni bana anlattıklarının bilincine varacaktım ama buna daha çok zaman vardı. Ve bu dönemde de elbette kaprislerim, yerli-yersiz çıkışlarım oluyordu. Kervancıbaşı görüyordu; zaman zaman görmezden geliyor, zaman zaman ise kısa ve sert dersler veriyordu. Her iki halde de ihtiyacım olan şeyler ruhuma işliyordu.

Vakfa katıldığım ilk yılın Haziran ayında kapanış yemeğine katıldım ve henüz bitmiş olan Prometheus'u orada okudum. Pek beğenilmişti. Aslında ne Prometheus'un insanlıktaki yeri, ne de bir insandaki karşılığı hakkında net bir bilgim vardı. Elbette orada edindiklerimin etkisi kendini ortaya koyuyordu. O gece de sadece bir gece değildi; üzeri gizemli simge ve sembollerle bezenmiş bir köşe taşının misafiriydim; yolcuycudum artık, yoldaydım. En azından ben böyle hissediyordum.

Okumalarım hızlanmış ve felsefeye de

ilgim artmıştı. Bilgim, görgüm artıyor, ama yazmakta güçlük çekmeye başlıyordum. Hatta yazamıyordum. Nedenini sordum Kervancıbaşı'na. Dedi ki: "Eskiden tine geliyordun, şimdilerde ise tinden gitmeye başlıyorsun, telâş etme." Bu yanıtı da anlamam için epey bir zaman geçecekti. Ve bu süre içinde de Goethe'nin, Rilke'nin, Mısıfı'nın, Estetik'te Hegel'in vs. kapılarını çalmam gerekecekti.

Soru: Şiir, şairi ve dili arasındaki ilişkiyi biraz daha detaylı anlatsanız bize?

Sedat Sarıbudak: Yukarılarda da değindiğim gibi şiire başladığımda hep sözcüklerle uğraşıyordum. Evet, onların hizmetçisi idim ama zaman zaman pek çekilmez oluyorlardı. Kaprisin bini bir para... İnan ki küslükler de ortaya çıkıyordu; kâh ben, kâh onlardan bazıları, karşılıklı tavır bile koyuyorduk. Sonraları Sevgili Deniz, bir şeyler olmaya başladı. Sanki yanı başımda bir torba vardı ve o torbada da sayısız sözcük ve bir o kadar da olasılık... Bir diye yazıldığında, nasıl oluyorsa oluyor, bir sonraki torbadan atlayıp kâğıda sarılıyor! İnan, şaşkınlık ve sevinç içinde seyrediyordum, o kadar. İşin mutfağı falan hak getire. Bir örnekle anlatayım: Prometheus şiirinde her şey olup bittikten çok ama çok sonra, sadece bir sözcük ilâve oldu ve bir sözcük de anlamı daha da kuvvetlendirmek için yerini bir benzerine bıraktı.

Keşfediyordum Deniz; dili, dilin özünü... Şiirin büyüü, dilin öz kaynağına, o tarif edilemez çeşitlilik ve zenginliğe bir davetti. Elbette sonuçta şiir bir dildi, ama aynı zamanda ona aşkın, dilin ötesinde bir şeydi. Dil de kendini şiir aracılığıyla açıyordu. Burada şunu söyleyebilirim; şiirin bu aşkınlığı üzerindeki örtüyü aralıyor, kendimi keşfetmemi kolaylaştırıyordu.

Hiçbir toplantıyı kaçırmamaya özen gösteriyordum. Çok hasta olduğum zamanlarda dahi geliyordum. Kadim bilgeliğin bu sanatsal aktarımı hayal dünyamı genişletiyordu. Aynı zamanda da farklı süreçleri iç içe yaşıyordum. Bilirsin, kimi düşünürlerin ortak bir tarih tanımı vardır; denir ki: "Tarih, insanın hem oluşturduğu, hem de oluştururken de oluştuğu ortamdır." Bu, tek başına bir insan için de geçerliydi. Yapı- etmelerimiz, eylemlerimiz,

üretimimiz dönüp kendimizin bir şekil, bir duruş almasına neden oluyordu. Kendim için söyleyebilirim ki, en azından önceliklerim değişmeye başlamıştı. Süreç beni şiirin hakkı için şiir okumaya getirmişti, başka bir şey için değil. Yazılırken nasıl Sedat yok idi ise, okunurken de yok oluyor, şiir kendini okuyordu. Bu durum bir tespiti ortaya çıkartmama yardım etti: **Aslolan şair olmak değil; kendini okuyan ve başkalarının da okunan şiir olmaktır. Sohbetin başlarında sözünü ettiğim ‘şiirden hayatlar kurmak’ paradigması yerini ‘hayatı şiirleştirmek’ e bırakıyordu.**

Soru: Peki, şiir ve imge hakkında neler söylemek istersiniz?

Sedat Sarıbudak: Şiirin bizatihi kendisine döndüğümüzde imge’yi bizi bekler buluruz. Kendisini şiir dünyasına girer girmez tanıdım. Aslında doğamda ona karşı bir sıcaklık, bir yakınlık vardı. Önce arkadaş, sonra da dost oldu bu yakınlık ve imge. İzlemedeydim. Sahi, kimdi, neyin nesiydi bu imge? Varlığını hayal gücünden alan ve hiç de bir arada olmalarını düşünemediğimiz gerçeklikleri bile bir araya getiren bir güçtü. Dile ve hatta diyalektiğe bir meydan okumaydı aynı zamanda. Bir araya gelenlerin her biri kendi gerçekliklerini koruyordu en vurucu imgelerde. Octavio Paz’dan örnek vereyim: Güneşin Ekmeği! Aynı zamanda da ‘bir şey’ her an ‘başka bir şey’ olmayı içinde barındırıyor. Uzak Doğu bilgeliğinde, bilirsin, “*Sen kadınsın, sen adamsın, sen gençlik hem bekâretsin, sen lacivert bir kuşsun ve kırmızı gözleri olan yeşil kuşsun, mevsimler ve deniz sensin.*” “*O sensin.*” Yine Octavio Paz’dan bir örnekle devam edeyim. Ne diyordu, “*Kayalar kuş tüyüdür.*” Neye, nasıl itiraz edebiliriz ki! Şaşkınlık içindeyiz. Kaya gerçekliğin bir anı, kuş tüyü başka bir anı. İşte, imge bu buluşmanın ürünü...

İmgenin anlamı kendisidir, ta kendisi. Anlam, imgenin içinde başlar ve orada biter. Kendi üzerimden de bir örnek verebilirim: “**Yolu uzundu türkülerin.**” İşte hani yol uzundu da, türküler eşlik etti sağ olsunlar gibi açıklama ve yoruma hiç mi hiç ihtiyaçları yoktur imgelerin. İmgenin ve şiirin derdi bu değildir. Şiir insanı kendisinin dışına çıkartan ve asıl varlığına götüren bir farklı enerjetik hal. Tam da burada insan artık kendisinin imgesidir, diyebiliyoruz.

Soru: Şiir tercüme edilebilir mi sizce?

Sedat Sarıbudak: Biraz önce de değindiğim gibi imgenin anlatımının bizatihi kendisi olması, sanırım bu çeviri işini zorlaştırıyor. Bir meşhur türkümüz vardır bilirsin:

“*A benim bahtı yârim
Gönülde tahtı yârim
Yüzünde göz izi var
Sana kim baktı yârim*”

Yaklaşılır, evet yaklaşılır bu yaklaşıma da, bu bir yeniden yaratımdır, üretimdir; aslı olamaz diye düşünüyorum. Aslında kendi dünyamda da bunu örnekleyebilirim. Biten bir şiirin üzerine sonradan uğraşmaya, bir yerlerini değiştirmeye başladım. Sanki karaciğeri mideyle, kalbi akciğerle değiştiriyormuşum gibi... Bir feryat, bir figan! Dedi ki bana: “*Ben yaratılmış bir canlıyım!*” Bir de düşün Sevgili Deniz, başka bir dile çevirmeyi.

Nasıl ki her okunuşta yeniden yaratılıyorsa, her çeviri de yeniden yaratış olabilir ancak. Sonuçta şiir ve imge açıklama ve temsil ile uğraşmaz; o şeyin zaten kendisidir; neyi açıklayacak? Gerçekliğin yeniden yaratımıdır şiir.

Bu konuda tekrar kendime döndüğümde, bu kez da karşıma hep çocukluğum çıkıyor. Bağ-bahçe, sincap-kartal, uzun uzun ağaçlar... Hep oyun, hep oyun... İrmakta elimizden kaçan balıkları gece rüyalarımızda yakalardık. Böylesi bir yaşama ileride imge dünyamı genişletecekti. Düşünebiliyor musun, dedem yolda bulduğu fare ölüsünü cebinde taşır, getirir, bahçeye gömerdi. Hiç aklımdan çıkmayan bir şey de, köpeğimiz Garip’in bir kaza sonucu ölümü üzerine bir mezar kazdık ve ailece dua ettik! Evet, üzerimden yazılanlarda doğa nesnelere ve dışımızdaki canlılara insani karakterler yükliyordum. Bunu bilinçli yapmıyordum; başka türlü anlatamadığım için öyle oluyordu. Dağlar kaçışıyor, uçurumlar saklanıyordu, ormanlarsa saçını başını yolmakla meşguller! Ateş böceklerinin şaşkın fener alayı yol soruyordu balkonlarında demlenen akşamsefalarına. Ufkunu kaybetmiş acemi bir gökkuşağı tam da üzerime düşüveriyordu. Kırk yıl düşünsem Deniz, kırk yıl düşünsem ben, yani şu karşıdaki Sedat düşünse kırk yıl, “*gökyüzüne kuşlar konar*” dizesini bulamaz. Konar mı, konuyor vallahi ve çitım bile çıkmıyor. Cemal Süreya’nın dizelerini hatırlamakta fayda var şimdi:

“*Ağır ol Bay Düzyazı
Sen uçağa binemezsin.*”

Kadim bilgeliğin bizatihi kendisi zaten bir sanat işiydi! İnsanın kendisini yeniden yapılandırması sanatı... Hedefin, ereğin, günümüz dilinde ‘**özgün bireysellik**’, geleceğimizdeki söylemiyle ‘**ferdi hikmet**’ e kavuşmak, onu yaratmak olduğu bilinci ruhumu sarmıştı. Bunun da aşılması gereken bir tepe olduğunu, buradaki ayak izlerinin de

bellekten silinmesi, unutulması gerektiğini, yolculuğun burada da bitmediğini öğrenmem için yine zaman gerekecekti. Son dönem yazılanlar aslında kadim bilgeliğin, tasavvufun içeriği idi. Kervacıbaşı’nın zevkli sohbeti benim kadeh olmamı, onları bünyeme alıp kendi özgünlüğümde farklı bir boyutta tekrar ortaya çıkartmamı kolaylaştırıyordu. Yani, yazılanlar anlatılanların dil, ritim ve imgeyle yeniden sunumuydu, o kadar. Elbette geleceğimizdeki şu sözün de hakkı yenmemeliydi: “*Kulak dilden evvel gerektir.*”

Benim şansım şiire olan yakınlığım ve sevdamdı. Genelde kadim bilgeliğin ve özelden tasavvuf, şiire iç içeydi. Bunu iliklerime kadar hissediyordum. Tam da bu noktada Octavio Paz’ı dinlemek gerekiyor herhalde. Ne diyordu: “*Yoklukla yapılan söyleşi, varlığa giriştir şiir.*”

Sohbetleri dinlemek ve okumalar ile yazılanlar insanın kendini yeniden keşfetmesine neden oluyordu. Peki, bu keşifler ne kadar dönüştürücü ve geliştirici idi ki? Bunu tam olarak bilmek sanırım mümkün değil. “*Bir daha yapmam, gerekli dersi çıkarttım*” dediğimiz bir noktada bile hüsrana uğruyoruz. Üstelik bir de ‘ayna’ varken karşıımızda. Demek ki diyorum kendimce, yol, yaşamımızın sonuna kadar yoldur.

İstersen sohbeti ‘**Dilek**’ adını verdiğim son yazılanla noktalayalım:

*Ko, ey sevgili kapının eşiği olayım
Bas üstüme ki, yerle yeksan olayım
Gayrı bildim: Hikmetindedir himmetin
Ne buyurursan ona razı olayım*

*İster odun gör, ateşlere at beni
İster adama say, ateşinle ısınayım
Usta sensin, yont ki kırımı bir şekil alayım
Dilinden dökülene yetişen kadehlere say
beni*

*Vaktidir, de. Göster kapıyı çıkayım ben
benden ki
Bakıp göreyim olmuş muyum, ham mıyım
Kadir kıymet bileyim, süreyim izini ustaların
Nasipse bir iz de kendimden bırakayım*

*Sonra unutayım gitsin aynayı, yüzü, izi
Ben çiplak O çiplak. Hakk ile yeksan olayım.*

deniztipigil@gmail.com

Yüzeyde Dağılmak

Mustafa Alagöz

Sedat'a (Saribudak)...

Bilmeye yönelik sorular nesne ve olaylar hakkında olur. Bu alanda her yanıt yeni sorular doğurur. Böylece bilgi birikimi giderek dallanıp yayılır. Bilinç bu yolla bir yandan daralmış anlamda uzmanlaşır, bir yandan da içine kapanıp bütünlükle olan organik bağımlı unutabilir. Anlama, bir yanıyla uzmanlıkların ve dağılıp yayılmış bilgilerin içsel bağımlı kavramaktır. Bunların yoluyla ve bunların üzerinde ise yaşama anlam katma - anlam bulma sorunu karşımıza çıkar.

Varlığı bilmemize konu ederken bir ayrıma gidersek en sonunda iki alanla karşılaşırız: dış dünya bilgisi ve iç dünya bilgisi. Yakından baktığımızda bu iki bilgi edinme dallarının bir köke bağlı olduğunu görürüz: "Bu harikalarla dolu evrende" bizim varlığımızın yeri nedir? Bilme çabalarımız son noktada kendimizi anlama kaygısına, yaşamımızın anlamını bulma noktasına getirir. İnsan ister kendini ideal-inanç-ideolojik değerler için feda etsin, ister tehlikeleri göze alarak kutupları keşfe çıksın, ister laboratuvarında radyasyona maruz kalıp ölüme yürüsün (Marie Curie), anlam arayışının önüne geçilmez gücünü görebiliriz.

Anlam doğada veya toplumda hazır bulunmaz ya da birisinden öğrenilerek, taklit ederek elde edilmez: Anlam dışarıdan hiçbir dayatma ve belirleme olmaksızın bireyin kendi bilinciyle özgürce belirleyip bağlanıp yaşadığı tüm eylemlerini, tasarımlarını, amaçlarını birliğe getiren ilkedir. Bu bağlamda o tamamen tinseldir: O, her bireyin kendi özgür iradesiyle ortaya koyduğu eylemlerinin ruhu, amaçlarının yönü, içsel dünyasına bütünlük veren yaşamsal enerjidir.

Dışarıda ne anlam ne de mutluluk vardır, çünkü bunlar içimizde oluşur, içimizde duyumsanıp yaşanır. Ancak eylemler, çabalar ve eserler olarak kendini dışlaştırır. Dışarıda hiçbir nesne ve olay kendinde bir anlam taşımaz, kendisi bir anlam olamaz. Onu anlamlı kılan bizim onunla olan ilişkimizdir. Eylemlerimizi hangi ilkelere bağlı olarak yaşıyorsak, niyetimiz ve bilincimiz hangi değerlerle bezeli ise dış dünya ile ilişkilerimiz ona göre nitelik kazanır.

İnsan yaşamının gerçekliği bu ilişkilerden doğan duyumsananlardır. Dışsal şeyler sadece birer uyaran ya da araçtan ibarettir; ayrıca bunlar kendilerinde sınırlı ve geçicidirler. Değerler, ilkeler, hakikatler varlığımızın özü ve kalıcı; nesnelere, olaylar,

eylemler ise geçicidirler. Kalıcı yanlarımız deyim yerindeyse gökyüzü, geçici olanlar ise bulutlar gibidir. Farkındalıkli-bilinçli varlık olan yanımız kalıcıdır; sahip olduklarımız, amaçlarımız, arzu ve isteklerimiz ise geçicidirler. Varlığımızın bu iki kutbu arasındaki uyum bizim bütünlüğümüz anlamına gelir. İnsanın içsel bütünlüğü onun huzur ve mutluluğunun temelidir. Bu uyum ise ancak "mutlak erek" olan özgürlük ilkesi ile mümkün olabilir. Pratik olarak söylersek, özgün ve özgürleştirici eylemler yoluyla...

Bütünlüklü olmak bizim aslımızdır, çünkü insan doğarken bütündür. Bundan amaç insanın doğarken kendi içinde parçalı olmadığıdır. Amaçlarıyla, arzularıyla, istekleriyle, sonuç olarak tüm yaşam kaynakları birbiriyle uyumludur. Büyüdükçe, ben bilincinin oluşmasıyla insan kendisinin dış dünyadan ve diğer insanlardan ayrı olduğunu görür. Varlığını devam ettirmek ve korumak için mücadeleye girmek zorunda kalır. İşte bu süreçte insan politikleşmek, kurnaz hale gelmek, maskeler takınmak zorunda kalır.

Kutsal metinlerde anlatılan "Âdem'in cennetten kovulması miti" bir anlamda bunu simgeler. Her insan kendi özdeşliğinden çıkmak zorundadır. Kendi bireyselliğini fark edecek, böylece cennetten kovulacak, yaşamak için zahmetler çekecektir. Her birimiz çocukluğun saflığından ve coşkusundan sıyrılıp kendi sorumluluğumuzu üstlenmek zorunda kalacağız. Böylece hesaplı kitaplı, kurnazlıklarla, çekişmelerle dolu bir yaşam serüveninin içinde kendi başımıza ayakta durmak sorumluluğu ile yüz yüze geleceğiz. Başka bir ifadeyle iç dünyamız bütünlüğünü kaybedip parçalanacaktır. Böylece güvensiz, tedirgin, gerilimli bir dünyanın yarattığı kıskançlıklar, hırslar, öfkeler arasında, yorucu ve acılı atmosferinin havasını soluyarak yaşamak durumunda kalacağız.

Kaybedilen cennete tekrar dönme olanağı ve dolayısıyla umudu da yok değil. Toplumsal yaşamın koşulları insanı ne denli parçalasa, ne kadar kurnaz ve "politik" olmaya zorlarsa da, insan tüm bu zorlamalara karşı kendi cennetini; içsel bütünlüğünü, huzur ve mutluluğunu inşa edebilir. Çünkü insan kendi içsel duyumsamalarını fark edebilir, bunların oluş kaynağını görebilir.

Fark ediş, sorunu anlamamanın ve çözmenin yeterli koşuludur. Gerisi bireyin iradesine kalmıştır; iradesini gerçekleştirecek donanım ve emek gücü onda zaten vardır. Önemli olan bu yetilerini hangi ilkenin yönlendireceğini, hangi değerlerin tinsel gücü aracılığı ile yapacağını belirleyip o yönde eyleme geçmesidir; yani yaşamını nasıl anlamlandıracığıdır. Onun içindir ki Hz. İsa, "Tekrar dönüp çocuklar

gibi olmadıkça Allah'ın melekûtuna giremezsiniz," der. Hz. Mevlana da "Ne olursan ol, yine gel, burası umutsuzluk kapısı değil," derken insanın bu varoluşsal gücüne güvenerek söylemiş olsa gerek.

Kadim bir kelâm vardır: "İnsan en yakını tarafından örtülür." Örtü burada bilincimizin puslanması, düşüncemizin aslı olandan uzaklaşıp geçici ve aldatıcı olanın uyarılarına bağlanıp devinmesini anlatır.

İnsan ilk önce bedensel gereksinimlerinin uyarısını algılar. Nefsanî arzular, toplumsal yaşamın dayatmaları, egosal kaygılar bunu izler. Ben bilinci aynı zamanda insanın yalnızlığının da oluşturucusudur. Böylece insan içinde yalnızlığı, dışlanmışlığı, güvensizliği derinlemesine duyumsayıp yaşar. Bu duygu, derinliği ölçüsünde kişiyi tedirgin eder; o yoğunlukta insanı güvenli ve anlam arayışına iter. Saydığımız bu kaygılar ve arayışlar aslında varoluşsaldır. Dolayısıyla bu duygu ve kaygıların itkisiyle hep bir arayış içinde oluruz. Ancak bu arayışta izlenen yol ve kullanılan araçların arayışlarımızın aslına uygun olup olmaması içsel bütünlüğümüzü oluşturmamızı ve yaşamımızı anlamlı kılmamızı belirler.

*"Ben ki toz kanatlı bir kelebeğim
Minicik gövdeme yüklü Kaf Dağı
Bir zerreciğim ki arşa gebeyim
Dev sancılarımın budur kaynağı."*
N. F. Kısakürek

Bu arayış modern yaşamda kendini tam bir açıklıkla ortaya koydu. İnsan bu döneme kadar (modern) genel olarak "olduğu gibi kalmak istedi". Çünkü aidiyetler bireye belirli bir güven, uyum ve huzur veriyordu. Ancak günümüzde "birey" in ortaya çıkmasıyla güvenlik şemsiyesi ortadan kalktı. Her insan kendi yaşamının anlamını kendinden daha güçlü dünyalara ait olmakla ve kendiliğinden yaşanan teslimiyetle tatmin ediyordu. Artık ne böyle bir güvenli şemsiye ne de bundan kendiliğinden tatmin olan bir birey var.

Modern yaşam bireyi toplum içinde kendi başına bıraktı; "Varoluşçu Felsefe"nin söylemiyle kendini "atılmış varlık" olarak buldu. Bu atılmışlık, kendi başına ortalığa salıverilmişlik hali insanı tedirgin ediyor, yaşamına bir anlam bulma arayışına itiyor.

Nasıl ki "insan en yakını tarafından örtülüyor", aynı şekilde çareyi en yakınına sarılmakta arıyor. Sarıldığı en yakın şeyler ise arzularını tatmin edecek nesnelere, onu günlük sıkıntıdan kurtaracak oyalanmalardır. Böylesi bir yaşantı bireyi sadece dışarıdan gelecek uyaranların çoğaltılmasına yöneltir. Hep daha çoğunu elde etmenin, daha farklı olana erişmenin, çeşidin durmaksızın artırılmasının telâşını doğurur. Buradaki artış ise sadece nicelikselidir.

İnsanın gerçek doyumunu içseldir; huzur, mutluluk, ferahlık, kendinden eminlik, talepsizlik hali içeridedir. Yaşamın doyumunu ve anlamı bunları duyumsamaktan ve deneyimlemekten geçer. Halbuki eşyalar, nesnelere, olaylar, ilişkiler hep dışımızdadır. İnsan içsel boşluğunu, anlam arayışını ne kadar dışsal uyaranlar yoluyla gidermeye çalışırsa kendinden o kadar uzaklaşır; anlamsızlık, tatminsizlik, içsel boşluk ölçüde artar.

Günümüz yaşamı derinleşmiyor, yüzeyselleşiyor; çünkü çeşitlilik, niceliksel artış öylesine yoğun yaşanıyor ki insan bu karmaşa içinde kendine dönmekte zorlanıyor. Her şey sadece sonuçlarıyla yaşanıyor, oluşların gerisindeki süreç gözlerden uzak kalıyor. Her şey nesneleneşiyor. İnsanlar birbirleri ile ilişkilerini kendilerini insan olarak deneyimleyebilecekleri, sevebilecekleri bir değer olarak görmek yerine, günlük sıkıntılarını ve oyalanmalarını giderecek birer araçmışçasına yaşıyorlar. Her şey öylesine hızlı kullanılıp tüketiliyor ki değerler birbirine karışıyor, vefa duygusu yok oluyor.

Değerin ve vefanın olmadığı yerde, her şeyin göreceli olduğu yüzeysellik bilinçleri köreltir, insanın özünü çürütür. İnsan sorumluluk üstlenmesiyle, emeğinin sevinciyle, bağlandığı değerleri ile kendini yaratır. Böylece vefaya açılır. İnsanın kendi asli değerini fark ettiğinin, kendine saygı duyduğunun, böylece yaşama ve insanlığa karşı bir sorumluluk duyma erdemini taşıdığına göstergesi onun vefasıdır. Vefa, bireyin bulunduğu şu ana sahip çıkması,

bulunduğu anda hayatında sahip olduğu her şeyin bir süreç sonucunda geçmişten süzülerek gelip kendisine sunulduğunun bilinci ve bu geçmişe duyduğu saygıdır.

Yaşıyor olmakla yaşadığımız dünyaya karşı bir sorumluluk altına girmiş oluyoruz. Bu sorumluluk bir külfetmiş gibi de, bir sevinç ve özgürlük olanağı olarak da üstlenilebilir. Özgür irade sahibi insan nereye yönelirse ona göre yol alır, ona göre yapıp eyler. Ve sonuçlarını ona göre yaşar. Ama içimizdeki özgürlük ateşi, adalet tutkusu, anlam arayışı bizi içten içe hep uyarır. Bu uyarının sesini herkes işitir; ancak farklı duyar. Duyduğuna göre de “eyler”. Eylediklerinin meyvesini de mutlaka tadar. Hak yolda, aslına uygun eyleyip eylemediğini bu “tad”dan anlar.

*Kendini bilmektir dedi sözün özü, bu bilge de şerefine! dediler
insanlığın hediyesi bir kadeh baldıran zehri
bir horoz adağı vardı sağlık tanrısına
ve sağlığınıza! dedi kendini bilerek kendinden geçti*

*yine sizin oralardan asil ruhlu bir adam,
geçende...
ne kadar önce bilirse kendini kişi
o kadar uzun ve huzurlu yaşarmış dedi
yine yaş geldi gözlerimden
geldi ki, günlerce...*

*...
değmeden kirpikleri birbirine
külü üfleyen
daha nice insan geçti bu kapıdan...
Sedat Sarıbudak*

mustafagoz52@gmail.com

*Yarım anlaşılan şey
kültürün,
yarım yaşanılan şey
hayatın düşmanıdır.*

Theodor W. Adorno

Düzeltilme. Ocak 2014 sayımızın künye bilgileri yanlış verilmiştir. Doğrusu “Basım Yeri: Küçük Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti. / Maltepe Mah. Davudpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No:81/170 Zeytinburnu İstanbul Türkiye Tel.: 0212 565 24 68” şeklindedir.

HAKİKATTEN DAMLALAR

Alıntılan: Ekrem & Sevgi Genç

Çünkü Buradayım!

Yaşlı bir Zen rahibi kavurucu güneş altında tapınağın avlusunu süpürüyordu. Oradan geçen bir başka rahip ona kaç yaşında olduğunu sordu.

O da “Yetmiş yedi,” dedi.

Diğer rahip, “Çalışmak için oldukça yaşlısın! Burada, neden hâlâ böyle çok çalışıyorsun?” diye sordu.

Yaşlı rahip, “Çünkü buradayım!” dedi.

“Ama peki neden böylesi kavurucu bir güneşin altında çalışıyorsun?” diye sordu.

Yaşlı rahip, “Çünkü güneş orada!” dedi.

* * *

Acıktığında Ye!

Bir Zen ustasına sordular:

“Zen pratiği nasıl yapılır?”

“Acıktığında ye. Yorulduğunda uyu,” diye cevap verdi Usta.

Soran: “Zaten herkes öyle yapmıyor mu?”

Usta yanıtladı:

“Kesinlikle hayır. Birçok insan arzularını yemekle avutur, emelleriyle uyur.”

Kaynak: <http://www.sinc.sunysb.edu/Clubs/buddhism/story/story.html>

Dinler Tarihine Giriş

Mircea Eliade

Yayınevi: Kabalcı Yayınevi
455 sayfa

Mircea Eliade'nin bu kitabının merkezinde iki temel soru var: Din nedir ve hangi aşamada bir din tarihinden söz edebiliriz? Eliade bu soruların aydınlatılabilmesi için kutsalın belli sayıda tezahürünün incelenmesi gerektiğini düşünüyor. Bu yüzden de incelemesine gök, su, yer, taşlar gibi kutsalın farklı kozmik düzlemlerde ortaya konulan yüzlerini irdelemekle başlıyor; ardından ayın halleri, güneş, bitkiler ve tarım, cinsellik gibi kutsalın mekânla ilgili tezahürlerini, son olarak da mitleri ve simgeleri inceliyor. Yazarın her bölümde kendine özgü bir çerçeve oluşturduğu ve kimi zaman da didaktik olmanın tekdüzeliğini aşmak üzere her bölümde kendine özgü bir üslup geliştirdiği görülüyor. Kitabın farklı başlıkları arasında gezinen okuyucu kutsalın yapısı üzerinde düşünme olanağı buluyor. Eliade'nin Dinler Tarihine Giriş'i tek tek dinleri ele alıp inceleyen bir kitap değil, "ilkel" ve "gelişmiş" din biçimlerini eşzamanlı olarak inceleyerek tüm dinlerdeki ortak öğeleri ortaya koyan ve insanın kutsal ile ilişkisini çözümleyen bir çalışma. Bu kitap bize dinsel inançlar ve düşünceler tarihine nasıl yaklaşmamız gerektiğini öğretiyor.

Ölüm Felsefesi

Senail Özkan

Yayınevi: Ötüken Neşriyatı
344 sayfa

Bir insanın ölmesi, onun hiç olması, yok olması demek midir? Yoksa onun varlığının başka bir biçimde ve başka bir varlık boyutunda devam ettiğini mi kastederiz? Ölmek, varlığın yokluğa dönüşmesi mi demektir? Sonsuzluktan bir çekirdek olan Ben'imiz, Allah'ın kudret elinde şekillendiği için ölümsüzdür; fânîlik onun dünyayla olan irtibatına yansımıştır, özüne değil. Ruhumuzun dünya hayatı fânîdir; ancak özü, çekirdeği yahut ruhun bizatihi kendisi ebedîdir. Ölümün bir girdap gibi varlığımızı yutması ruhumuzun ölümlülüğünü göstermez. Göstermez, çünkü ölüm ancak fânî varlığımıza zarar verebilir; ebediyetten bir soluk olan gerçek varlığımız yine ebediyete intikal eder. Ölüm fikrini fikirler kâinatımızın merkezine yerleştirerek dünyaya baktığımızda dünyanın ve hayatın güzelliklerini çok daha iyi algılayabilir, hayatın bize neler sunduğunu fark edebiliriz. Dolayısıyla ölüm bize ebediyetin kapısını açtığı gibi, hayatın ve dünyanın da kapılarını açabilir. (Tanıtım Yazısından)

Okuma Kitabı

Goethe

Kitapların şaheseri
Aşkın kitabıdır.
Pür dikkat okudum onu:
Pek az yaprağı neş'e,
Tüm metin ıstırap;
Bir bölümü ise hicran ile dolu.
Visal! Küçük bir fasıl,
Parça halinde! Lakin ciltler dolusu gamın
Şerhini uzatmış,
Binihayet, bihesap.
Ey Nisami! -ahir
Doğru yolu buldun:
Hallolunmaz mes'e, kim çözer bu
düşümü?
Âşıklar, elbet kavuşur birbirine.

Bülten Künye

Yayın Adı Düşünüyorum • İmtiyaz Sahibi Şeyma Bobaroğlu Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ekrem Genç İdare Adresi Bayar Cad Papatya Apt. 22/11 Erenköy İstanbul 0212 382 81 73 Basım Yeri Küçük Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti. / Maltepe Mah. Davudpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No:81/170 Zeytinburnu İstanbul Türkiye Tel.: 0212 565 24 68 Yayın Süresi Aylık • Dili Türkçe
• Türi İلمي, Fenni, Edebi • Alanı Yerel

Yazı İşleri Kurulu Ayşe Doğu, Deniz Tipigil, Ekrem Genç, Elif Ersoy, İzzet Erş, Nurgül Demirdöven, Sadık Acar, Selin Erş, Sevgi Genç E-posta bulten@anadoluydinlanma.org • Web www.anadoluydinlanma.org

Bizden Haberler

Selin Erş

• Benzersiz şiirleri ve kalplerimize dokunan sesiyle hepimizin gönlünde ayrı bir yeri olan sevgili dostumuz Sedat Sarıbudak 10 Ocak 2014'te Antalya'da vefat etti. Hepimizin başı sağ olsun.

• Vakıf dostlarımızdan Yaşar Balseven'in oğlu Ali Balseven, rahatsızlığı sebebiyle 20 Ocak 2014 tarihinde vefat etmiştir. Tüm ailesine vakfımız olarak başsağlığı ve sabır dileriz.

• Vakıf katılımcılarımızdan sevgili dostumuz Mustafa Alagöz 7 Ocak 2014 tarihindeki vakıf toplantımızda "Bilmek'ten Olma'ya" konulu bir sunum gerçekleştirdi. Kendisine katkılarından dolayı teşekkür ediyoruz.

• *Bozkırın Sırrı Türk Peygamber* (2010), *Aşkın Şehidi* (2011), *Aşkın Elçisi* (2012) ve *Aşkın Secdesi* (2013) kitaplarının yazarı Ahmet Turgut, 14 Ocak 2014 tarihli toplantımızın konuğuydu. Kendisi "Seyyide Zeynep'le Aşkın Secdesi" başlıklı bir konuşma yaptı. Ahmet Turgut'a teşekkür ediyoruz.

• Vakıf bültenimizin dizgicisi Kasım Aksan'a annesinin geçirdiği rahatsızlık dolayısıyla geçmiş olsun der, annesinin bir an önce sağlığına kavuşmasını dileriz.

• Geçirdiği rahatsızlıktan dolayı vakıf dostlarımızdan sevgili Hulusi Akkanat'a geçmiş olsun diliyoruz.

• Sanatçı dostumuz Işıl Gönen, 17 Şubat – 1 Mart 2014 tarihleri arasında Derinlikler Sanat Merkezi'nde portre temalı karma resim sergisine katılıyor. Dostlarımıza duyurulur.

Adres: Teşvikiye Caddesi No: 59 Nişantaşı

• Sanatçı dostumuz sevgili Nevcivan Özel, 31 Ocak 2014 tarihli toplantımızda arkadaşı Tarık Tüysüzoğlu ile beraber minik bir konser verdi. Özel, sazıyla, Tüysüzoğlu ise Hint vurmali çalgılarından "tabla" ile doğaçlama icra ettiği müzikleriyle kulaklarımızın pasını sildi.

• Vakıf katılımcılarımızdan Sayın Doç. Dr. Haluk Berkmen 24 Ocak 2014'te Caddebostan Conolino Cafe'de klasik, modern ve postmodern çağların dünya görüşleri, artı ve eksileri üzerinde durduğu, günümüz Türkiye'si'ne olan etkilerini paylaştığı "Modern ve Postmodern" başlıklı bir toplantı gerçekleştirdi.

Saimişim
KEK • PASTA • KURABIYE

Size ve sevdiklerinize mutluluk katar.

• Vakıf katılımcılarından sevgili Hülya Özdamar'ın oğlu Cihan ve gelini Saime Özdamar tarafından kurulan ve butik pastacılık alanında özgün, titiz, lezzetli ve kaliteyi ön planda tutarak estetik ürünleri ile hizmet veren *Saimişim Butik Pastacılık*, kişiye ve konsepte özel, endüstriyel olmayan, tamamen doğal ve sevgi ile yoğrulmuş ürünlerini sizlere Eskişehir'den sunuyor. Özellikle nişan, düğün, baby shower, doğum, diş buğdayı, 1 yaş, doğum günü, yıl dönümü, yılbaşı ve yaklaşan 14 Şubat Sevgililer Günü gibi özel günlerde, doğal şeker ve tereyağı ile butik olarak siparişe ve kişiye özel hazırlanan kurabiyeler, kargo firmaları ile tüm Türkiye'ye gönderiliyor. Teslimat süresi olarak kargo süreci de öngörülerek en az 1 hafta öncesinden sipariş verilmesi öneriliyor. "Ürünlerimiz özel günlerinizde size ve sevdiklerinize mutluluk katar" mottosu ile çalışmalarına devam eden Saimişim Butik Pasta Hizmetleri'ne ulaşmak için iletişim bilgileri şöyle:

İsim: Saimişim Butik Pasta - Saime Ünver
Facebook Kişi: saimisim.butikpasta
Facebook Sayfası ve Instagram: Saimişim Butik Pasta, Eskişehir
E-mail: saimisimbutikpasta@gmail.com
Web: www.saimisim.com

• Doğumlar, vefatlar, evlilikler, başarılar, etkinlikler, açılan sergiler ve vakıf üyelerimizle ilgili diğer her konuda bizi lütfen haberdar edin.

bulten@anadoluyadinlanma.org

Karali Kali [1]

İzzet Erş

*Karanlıkta yaşayan,
kibirleri içinde kendilerini arif sanan
ahmaklar,
körlerin kulavuzluk ettiği körler gibi
bir ileri bir geri tökezleyerek dolanırlar.*
[2]

Dehşetli karanlık veya *kara cahillik*,
zulmet-i âlâ.

İnsanın en derin karanlığı, varoluş
serüveninin henüz başındaki, rahimdeki
bebeğin gözünde olan karanlık gibi
değildir. Çünkü bebek karanlıktan
aydınlığa çıkar. Uykudan uyanıklığa
veya uyanıklıktan uykuya... Her iki
durumda da karanlık rahatsız edici
değildir. Bilgisiz karanlık, bilinçli bir
karanlık olmadığından tüm deneyimler
henüz bir ilkin heyecanlı deneyimini
içerir. Dehşetli olan asıl karanlık ise
aydınlıktan sonraki karanlıktır. Aydınlık
sanılan karanlık...

Semitik kültürlerin kendileriyle beslenen
bencil dinsel yapıları, inanırlarının
giderek *ötekinin* varlığına olan
inançlarının yitirmesine neden olur. O
kadar ki, görürler ama tanımsız olduğu
için var kabul edemez olurlar. *Arkaik*
değil, ama diğerlerini tümünden ilkel
ve aşımış olarak kabul ederler. Oysa
önemli olan *ötekilerin* öyle olmaları
veya olmamaları değildir. Asıl önemli
olan ne olduklarına dair bir bilgiye sahip
olmadan tümünden inkâr edilmeleridir.

Hindular ineğe taparlar ve taptıkları
için de inekleri yemezler. Ya da ben
merkezli Semitikler, Hinduların ineğe
taptıklarını ve ineği bir ilâh olduğu
için yemediklerini sanırlar. Bu gibi bir
tespitte bulunmak, bir Müslümanın
kübik formu ilâhi kabul edip etrafında
dört döndüğünü söylemek kadar
saçmadır.

Bütün semitikleri bu algısal kirlilikle
belirleyemem. Zira nice arifler ve
bilgeler böyle olmadığına ispatı
olmuştur hayatımda. Ama kendi algı
karanlığımı yine kendi vicdanımın
önüne koyduğumda, semitik

[1] Sanskritçe *karali* “dehşetli”, *kali*
“siyah ve karanlık” anlamlarına gelmektedir.
Kavramlar *Mundaka Upanişad*’ın 1. Bölümünde
açıklanmaktadır.

[2] Upanişadlar, *Mundaka Upanişad*, 1. Bölüm.

derinliklerde *ötekinin* varlığını
yitirdiğim, bakıp da görmediğim
ahmaklıkların bir özü ve günah
çıkarmasıdır bu tespitlerim.

Brahman’ın öğretilerinde Agni ateş
ilâhidir. Suria Güneş ve İndra hava,
Vayu rüzgâr vs. Yakıcılığından
korktukları için ilk insanlar ilâhi bir
sûret giydirdiler ateşe. Ateşin ilâhi
olan Agni, kudretli öfkesiyle onları
kavurmasın diye... Güneşe baktılar
ve güne hükmettiğini gördüler ve
“*Güneş*” dediler, “*en büyük ilâhtır.*” Ve
sonra diğerleri için de eğlenceli şeyler
söylemeye devam ettiler, diye öğrettiler,
pozitivist bilimlerin paradigmatlarıyla
yoğrulmuş hamur kafalar.
Upanişadlar’da ise şöyle anılmaktadır
bu ilâhi isimler:

“... *başlangıçta her şey tek olan
Atman’dı. Atman âlemleri var etmeyi
düşündü ve âlemler oldu. Ambha,
Marichi, Mara, Ap.*

*Ambha (coşkun sular) cennetin
üzerindedir ve dayanak olan
cennettir. Marichiler (ışık nurları)
göktür. Mara (ölüm) yeryüzüdür ve
yeryüzünün altında akan sular da Ap
âlemidir.*

*Sonra Atman, sudan meydana
getirdiği Puruşa’ya (Kişiye) biçim
verdi. O kişinin üstünde derin
düşünceye daldı ve üzerine düştüğü
(ilgilendiği) kişiden yumurta gibi bir
ağız peyda oldu. Ağızdan söz, sözden
Agni ve ondan da ateş hâsıl oldu.*

*Ardından burun delikleri peyda
oldu. O deliklerden koku (Prana),
kokudan hava (Vayu) zuhura geldi.
Gözler peyda oldu. Gözlerden görme
yetisi, görme yetisinden Aditya
(güneş) meydana geldi. Ve kulaklar
peyda oldu. Kulaklardan işitme ve
bu yetiden de Diş (yönler) dünyanın
yönleri meydana çıktı...” [3]*

Bu kozmogonik anlatım insanın
doğumunu betimler. Atman, Brahman
olan varlığın ereği olan şuurdur. Erekte
var olduğundan tözün de gerçekliği
olarak kabul edilir. Burada sibernetik
olarak bilincin kendini oluşturma
süreçleri tasvir edilmektedir.

Eğer böyle ise Ambha’nın (sular) tümel

[3] Upanişadlar, *Aitareya Upanişad*, 1. Bölüm.

düşünceler olduğu yorumu yapılabilir.
Ap ise tümele öykünen tikellerdir.
İdeal ve idea gibi... Marichi (nur)
düşünme yetisi ve Mara (ölüm) ölçü
veya düşünceyi sınırlayabilme yetisi.
Âlemlerin farka gelmesi gibi...

Pruşa birey denilmeye layık şuurlu
insandır. Onun üzerine düşünceye
dalan Atman, onun Rabbi, rehberi veya
kemalidir. Pruşa’nın ağzındaki yumurta
insana lütfedilmiş kelâm-ı ilâhi, doğacak
olan ise kelâm-ı hakikidir. Ateşli söz
olan logostur Heraklitos ile bildirilmiş
olan; İsa’nın işaret ettiği “ağızdan çıkan
ateş”tir. İnisiyasyonda sohbet denilen
ruhlayan, ruhu uyandıran, canlandıran,
tazelik veren sohbetir.

Prana o ateşin yakışıyla tecelli eden
halin kokusudur. Ve o kokudan hâsıl
olan Vayu rüzgârın ilâhi olarak anılan
İndra’dır, fail ruhtur, Ruh’ül Kudüs’tür,
benliğini Hakta ifna eden salıkların
dayandığı öz, âşıkların yönüzlük
çölündeki rehberidir.

Gören gözün gördüğü ile farka
geldiğinden nefsanîler ile hakikiler, basır
olan Allah’ın o gözlere verdiği nura
Aditya denildi. Aditya sevgilinin göz
ağında gizlenen güneştir, nazâr-ı ilâhidir.
Suria Rabbin gözü ise, Aditya ruha şekil
veren bakışıdır.

İster literal, ister tasavvufla bakılsın,
düzden okunsun ya da gnostiklerin,
ariflerin yorumlarına başvuru olsun,
Hindu geleneğinde tapılan bir inek
bulunmamaktadır. Ne bir inek, ne
buzağı, ne de çayıra öylece gezen
bir öküz. Hatta Brahmin denilen talip
ve rahiplerden bakıp da görmeyen,
duyup da anlamayan “öküzü”,
farkındalısızlığı bırakıp Brahman’a
yaklaşmaları beklenir. Buda’nın
öğretilerinde müjdelenen *nirvana* budur.
Öküzden kurtulup Brahman’da ifna
olmak...

Brahman ancak kişi kendinden
kurtulduğu zaman bilinir. Çünkü
“*Brahman, ne gözle, ne sözle, ne
duyularla, ne de kefarete veya iyi işlerle
anlaşılır. İnsanın nefsi (benliği), bilginin
dingin ışığıyla arındı mı, ancak o
zaman, onun üzerine aracısız olarak
meditasyonla bilinir.*” [4]

izzeters80@gmail.com

[4] Upanişadlar, *Mundaka Upanişad*, 3. Bölüm.

Felsefenin Değeri

Turgut Özgüney

Felsefe sözcüğünü iştir iştirmez, birçok insanın ilk tepkisi biraz da alaycı bir dille felsefenin hiçbir işe yaramadığını söylemek olur. Felsefeden maddi değerlerin ve zenginliklerin meydana getirilmesine, maddi anlamda refahın oluşturulmasına doğrudan doğruya katkıda bulunması elbette beklenemez. Fakat maddi zenginlik ve refahın insan tarafından bir değer cetvelinin en tepesine yerleştirilen bir şey olmadığı unutulmalıdır. Zira insanlar, maddi bakımdan refahı ve maddi değerleri mutluluğa götüren yolda birer araç oldukları için isterler. Bu bağlamda felsefe de mutluluk amacı için bir araç olabilir. Nitekim her insan maddi zenginliklere sahip olmaktan haz duymaz. Bazıları da düşünmekten, insan yaşamının anlamını araştırmaktan, gerçekliği temaşa etmekten haz alır. Bu hazzı yabancı olan insanlar bile, onun nitelik yönünden birçok hazdan daha üstün olduğunu takdir ederler. Demek ki felsefe her şeyden önce insana haz verir.

İnsan varlığının bir beden kadar bir ruha da sahip olduğunu, insanın gerçek amacına yalnızca bedensel arzularını gerçekleştirerek kalmayıp ruhsal ihtiyaçlarını da gerçekleştirdiği zaman ulaşılabileceğini unutmazsak, bu durum daha açık bir hale gelir. İnsanın ruhsal ihtiyaçlarının en başında ise merakını giderme, öğrenme, evreni ve kendisini anlama, şu dünyada geçen yaşamını anlamlandırma arzusu vardır. Bu arzuyu ise yalnızca felsefe karşılayabilir. Felsefe şu halde, bireysel düzlemde bireyin yaşamında önemli birtakım işlevler gerçekleştirir. Çünkü felsefe, her şeyden önce insan olarak varoluşumuzun anlamıyla ilgili bazı temel sorunları ele alır. İnsanlar yaşamlarında zaman zaman "Niçin bu dünyadayım? Yaşamamızın bir anlamı var mı? Bir şeyi doğru ya da yanlış kılan nedir? Zihin bedenden farklı mıdır? Ölümünden sonra insana ne olur?" gibi felsefi sorular sorar. İçimizden her birinin bu felsefi sorular üzerine düşünmesinde varoluşumuzu anlamlandırmak açısından büyük yarar vardır. Nitekim Sokrates, incelenmemiş, sorguya çekilmemiş bir yaşamın yaşanmaya değer olmadığını söylemiştir.

İnsan, diğer yaratılmışlardan farklı olarak akıllı bir varlıktır. Ve bu özelliği dolayısıyla yaşamını birtakım ilkelere dayandırır. Yaşamın kendisine dayandırdığı ilkeleri, temel kabulleri hiç sorgulamadan

gerçekleştiren bir varoluş, sıradan ve temelsiz bir varoluştur. Ve böyle bir yaşam sürmek, hiç servisten geçirilmemiş bir arabayı kullanmaya benzer. Arabanın şimdiye kadar hiç freni bozulmamış, lastiği patlamamış, yağı bitmemiş ve motoru sağlam olabilir. Fakat bu onun, gelecekte de her bakımdan iyi ve sağlam olacağı anlamına gelmez. Benzer şekilde, insanın yaşamını kendilerine dayandırdığı ilke ve ön kabuller, gerçekten de sağlam ve doğru olabilir. Bununla birlikte, bu ilke ve ön kabullerin sağlam ve doğru oldukları, felsefe yardımıyla bir eleştiri süzgecinden geçirildikten, enine boyuna irdelendikten sonra bilinebilir. Felsefe, bundan dolayı bu dünyadaki yaşamımızda, yolumuzu kaybetmememizi sağlayan, bizi gereği gibi yönlendiren en önemli araçtır.

Ünlü çağdaş filozof Ludwig Wittgenstein, insanın bu dünyadaki durumunu bir şişe içindeki sineğin durumuna benzetmiştir. Wittgenstein'a göre, şişenin içine sıkışmış olan sinek, şişeden dışarı çıkmak ister. Fakat bunu nasıl başaracağını bilmez. İşte felsefenin işleri ve amacı, sineğe şişeden nasıl çıkacağını göstermektir. Wittgenstein'ın yapmış olduğu benzetmeye göre, biz insan varlıkları bu dünyadaki yaşamımız sırasında zaman zaman kendimizi kapana kısıtlanmış hisseder ve yolumuzu bulmakta güçlük çekeriz. İşte felsefe, biz insan varlıklarının kapana kısıtlanmışlık duygusundan kurtulmamızı sağlamak suretiyle yönümüzü bulmamıza yardım eder. Felsefe, bundan başka insana birçok konuda doğru ve açık seçik düşünebilmeyi öğretir.

Felsefi düşüncenin yöntemleri, insana hemen her konuda akıl yürütebilmesi için gerekli temelleri hazırlar. Böyle bir düşünce türü, insanın bir probleme birçok yönden bakabilmesini, sorunlara önyargısız yaklaşabilmesini, hiçbir şeyi mutlaklaştırmayıp her şeyi eleştiri süzgecinden geçirebilmesini sağlar.

Felsefe, genel bir düzlemde veya toplumsal platformda da çok önemli hizmetler sağlar. Günümüzde kimi eksiklerine karşın, demokrasinin en iyi yönetim biçimi olduğu hemen herkes tarafından kabul edilmektedir. Felsefe bu bağlamda, bir yönetim biçimi olarak, demokrasinin gelişmesine ve işleyişine önemli katkılar yapar. Zira demokrasi en iyi bir biçimde insanlar eleştirel bir bakış açısına sahip oldukları; iyiyi kötüyü, gerçek ve sağlam akıl yürütme ile demogojiyi birbirinden ayırabildikleri zaman; tüm iddialar için delil ve dayanaklar aramayı, olan biteni farklı yönlerden görebilmeyi, daha iyi ve doğru olabilmek için kendilerini ve başkalarını sorgulayabilmeyi öğrendiklerinde ve bağınaz olmayıp önyargısız ve hoşgörülü olabildikleri zaman yürür. İnsanlara bu temel alışkanlıkları ve erdemleri kazandıracak ve onları geliştirecek olan da yalnızca felsefe ve felsefi bir bakış açıdır.

Yine toplumsal düzlemde, felsefenin adını hiç işitmemiş olanların yaşamları üzerinde bile doğrudan bir etki yaptığı unutulmamalıdır. Felsefe, dolaylı yoldan yazılı eserler, medya ve sözlü gelenek aracılığıyla dünyaya ilişkin bakış açımızı etkiler. Örneğin; Hıristiyanlığın ve İslamiyet'in bir din olarak biçimlenmesinde felsefenin çok büyük bir rolü olmuştur. Aynı şekilde, siyaset alanında felsefi kavram ve fikirlerin etkisinin büyük olduğunu söylemek gerekir. Örneğin; Amerikan Anayasası çok büyük ölçüde İngiliz filozofu John Locke'un siyaset konusundaki fikirlerinin sonucu olarak oluşmuştur. Ve Jean Jacques Rousseau'nun düşünceleri Fransız Devrimi'nin doğuşunda küçümsenmeyecek bir rol oynamıştır. Yine, Karl Marx ve Friedrich Engels'in düşünceleri dünyada son 100 sene içinde kurulmuş olan sosyalist yönetim biçimlerinin temeli olmuştur.

turgutozguney@yahoo.com.tr

Dharma

Nilgün Çevik Gürel

Büyük Hint destanı olan Mahabharata (*Maha: büyük, her şeyi kapsayan*) şiirsel anlatımı ile mitolojik Hint kralı Bharata'nın (*Sanskrit dilinde eğitilmiş anlamındadır; aynı zamanda Hintliler Hindistan'a Bharat derler*) soyundan gelenler arasında iyiliğin ve kötülüğün çatışma ve savaşını anlatan bir destandır. Bharata'nın, birey olarak bakıldığında insanlığın öyküsünü, tanrıların ve kullandıkları ilginç silâhların savaşta yer alması açısından bakıldığında ise tüm evrenin öyküsünü anlattığı düşüncesi ortaya çıkabilir.

Bharat, Pandava ve Kauravaların ortak atasıdır. Kral Dusyanta ve su perisi Sakuntala'nın gizli evliliğinden olan oğludur, doğduğunda ilâhi bir ses çocuğa Bharata adını vermelerini söyler. Daha sonra da doğan tüm çocuklara Bharata adı verilir ve destanda bu çocukların hikâyeleri anlatılır. Kardeş soylarından gelen Pandava ve Kaurava ailelerinin, yönetimi ele geçirme adına yaptıkları savaşı şiirsel bir dil ile anlatan bu destan, Hindu din, gelenek ve törelerini de içine alır.

Mahabharata'da tanrıların da dâhil olduğu "Kuruksheetra" savaşının öyküsü anlatılır. Tanrıların yanında dürüstlüğü sembolize eden savaşçılar Pandavalardır. Pandu'nun 5 oğlu; Yudhisthira (bilgelik), Bhima (yüce güç), Arjuna (gümüş gibi parlayan), ikiz olan Nakula (en yakışıklı olan) ve Sahadeva'dır (bin tanrıyı ifade eden).

Kauravalarda ise kötülüğü sembolize eden Kral Duryondhana ve Dhartastras'ın 100 oğlu vardır. Pandavalar "dharma"yı temsil ederken, Kauravalar "adharma"yı temsil ederler.

Mahabharata destanının ana konusu Dharma üzerine kurulmuştur. Aynı zamanda bu savaşta savaşçı olan Arjuna, Vişnu'nun enkarnasyonu olan Krishna'ya neden akrabalarına karşı savaştığına dair sorular sorar.

Bu savaşta iyilik ve kötülüğün yanında bilgelik ve cehalet de karşılaştırılmıştır. Destan, bireyin ve birliğin içinde bulunduğu ikiliği, çatışmaları, bireyin kendi iç savaşını, iradeyi güçlendirerek zaaflarımızı, zayıflıklarımızı yendikçe kişiliğimizin geliştiğini anlatan büyük bir öyküdür. Amaç, soyutlanarak öze dönebilmektir.

Erdem ve Adalet Tanrısı Dharma, "dharma" anlayışını bu destanda ortaya koyar. Dharma, Dhri kökünden gelir ve tutmak, taşımak, aktarmak gibi anlamları vardır. Doğa kanunları olarak bilinen dharma evrendeki düzeni ve uyumu, evrensel gerçeğin algılanmasını, evrendeki dengeyi ve varlıklar arasındaki ilişkiyi sağlar. Bu denge ve düzen bozulursa evren yok olma durumuna gelir ve bu yok olma döneminde tanrı Vişnu bedenlenerek insanlığı kurtarmaya gelir.

Dharma doğa kanunları bir döngü halindedir, "karma" ve "samsara" da bu döngüyü düzenleyen sistemlerdir. Bu

döngülerden kurtuluş ise "mokşa" ile ifade edilir. Dharma ile uyum içinde olanlar ise kurtuluşa yani mokşa'ya ulaşırlar. Mutlu ve acılardan uzak kalabilmek için doğruluk ve dürüstlük yolundan gidilmelidir. Dharma kurallarına uyumlu hayatı yaşamakla iyi karma'ya ulaşılacağı, bu kurallara karşı yaşanıldığında ise kötü karma'nın oluştuğu düşünülür.

Varlıklar arasında ilişkiyi, ben bilincini algılamayı, birliğin, bütünlüğün algılanmasını, evrendeki uyumun devam etmesini sağlayan bir amacı vardır. İçinde bulunduğumuz duruma, zamana göre erdem ve ahlâkı koruyarak verdiğimiz tepkiler bizi kurtuluşa götürür.

Tanrı'ya ulaşmaya yardım eden şey dharma'dır, Tanrı'ya ulaşmayı engelleyen ise adharma'dır. Yani olanla yetinme, saf ve pür olabilme, vicdan, doğru söz söyleme dharma'nın yoludur. Gurur, şehvet, kötü şeyler yiyip içerek kendini zehirlemek ise adharma'dır. Eğer dharma'yı korursak, dharma da bizleri korur. Bu hal ile kâmil insana yaklaşırlar.

Kaynaklar:

Bhagavat Gita

Dünya İnançları Sözlüğü, Orhan

Hançerlioğlu

Dünya Tarihi, William H. McNeill

Mahabharata film (<https://www.youtube.com/watch?v=ijI0lqpmIdc>)

nilcvk@gmail.com

www.yogaada.com

Evren Gül,
"Bahar Kızları"
Serisinden

••• *Sedat Sarıbudak*

böyle bitmesi gerekmiş derim benim meselim
kendimi teselli ederim
o günden, bu güne...
hem gündüz hem gece
hem gündüz hem gece...
ayniyle vakti dostum
böyle poz verdim ben insanlığın önünde
elbette masum da değildim, canı de...
kimine göre de
yazgisına karşı çıkan ilk insandım ben
bakan ne görür bilemem
ben ise kazıdım gördüklerimi şu duvara bir bir
dedim, gün birini getirir...
ve sen geldin, hoşgeldin
haydi birlikte dolaşalım

ama sessiz olalım, üst katta tanrılar var...